

1

ROSA SIGER, DET HJÆLPER AT SKRIVE OM DET. Og om nogen ved det, må det være Rosa.

Hun siger, at når man hverken kan finde hoved eller hale i noget som helst, og når det føles, som om jorden er begyndt at gyngede under en, så hjælper det at sætte sig stille og roligt ned og skrive om det.

Men Rosa ..., sagde jeg, jeg ved bare ikke, hvor jeg skal begynde, og hvor jeg skal ende.

Du kan begynde hvor som helst, svarede hun. Bare du gør det langsomt og giver dig god tid. Bare kast dig ud i det. Tag fat i en af de tråde i filterbunken, der sidder og stritter, og hiv så i den. Så følger resten med af sig selv.

På en måde synes jeg jo, det ville have været mere rigtigt, hvis jeg startede med begyndelsen og skrev om dengang, jeg blev født. Men så tror jeg helt ærligt, at jeg allerede efter første linje ville krølle papiret sammen og kaste det i papirkurven.

Nej, så hellere følge Rosa og tage fat i en af de tråde, der sidder og stritter, som hun siger.

For eksempel kunne jeg jo hive fat i den dag ovre på plejehjemmet, da Viggo ikke længere kunne sige et eneste ord, så det var til at forstå. Det er da i hvert fald en dag, der stritter, så den er til at få øje på.

Ja, det tror jeg, jeg vil. Jeg vil lade *mine* ord begynde på det sted, hvor Viggos ord slap op.

Og skal jeg være helt præcis – og det vil Rosa sikkert sige, man skal – så begyndte det allerede dagen i forvejen lidt over

elleve, hvor alle tre kasser var åbne, og hvor der virkelig var pres på. Hvor skannerne hos Mark og Jannie og mig nærmest bippede om kap. Og hvor køen ved min kasse havde vokset sig helt ned forbi hylden med lys og servietter.

Nu gælder det om at rubbe neglene, tænkte jeg, og for alt i verden koncentrere sig. Lade båndet glide. Varerne op under skanneren: rugbrød – bip – smør – bip – æg – bip – tændstikker – bip – brunt bagepulver – bip.

Og hele tiden følte jeg, at Olsen, som gik og snusede rundt mellem hylderne, samtidig sendte sine lange blikke i retning af mig. At jeg når som helst kunne forvente, han stod bag min ryg og holdt øje med hver bevægelse, jeg gjorde, og især med hver eneste krone, jeg gav tilbage i byttepenge.

Det må også have været derfor, at jeg ikke bemærkede, at Pedersen havde taget opstilling i min kassekø.

Jeg plejer jo ellers nok lige at nå at kaste et blik ned ad rækken, så jeg ved, hvad der venter mig. Om der står nogen, jeg kender, og om disse nogen vil betyde, at det måske bliver helt vildt pinligt.

Naturligvis var det ikke spor pinligt, at Pedersen den dag pludselig stod foran mig og rakte mig en femhundredelap. Pedersen er en af Viggos gamle naboer, som er den mest fredelige og flinke gamle mand, man kan tænke sig. Men eftersom jeg sad og koncentrede mig så intenst, var det først efter, jeg havde nikket og smilet og sagt: Farvel-og-tak-og-ha-en-god-dag, at det helt gik op for mig, hvad det var, Pedersen havde stået og sagt, mens jeg rakte ham byttepengene.

Jeg vil lige fortælle dig, at det står slemt, sørgeligt til med Viggo, genlød Pedersens stemme på en fortrolig, stille måde i mine ører. Men *en* ting er sikkert. Et besøg liver ham op. Jo, jo. Og det er da det mindste, man kan gøre.

Som sagt hørte jeg kun efter med et halvt øre. Men Pedersens ord må alligevel være blevet i butikken et eller andet sted, for senere, da jeg låste mig ind oppe i lejligheden, var det som om, ordene var smuttet i forvejen derop og nu bare

ventede på, at jeg trådte ind: ... Et besøg liver ham op. Jo, jo. Og det er da det mindste, man kan gøre.

Jeg vidste med det samme, at Pedersen havde fuldstændig ret. At det for mit vedkommende var det allermindste, jeg kunne gøre.

Rent faktisk var jeg også allerede bekendt med, hvordan det stod til. Havde et par dage forinden hørt to kunder stå og tale om det i min kassekø. At Viggo havde fået en blodprop og ikke længere kunne sige noget – ikke så ordene var til at forstå, i hvert fald.

Jamen, så er det da godt, at han allerede befinder sig på plejehjemmet, blev der sagt.

Ja, og godt, at Birthe ikke skal opleve at se ham på den måde, lød svaret.

Det synspunkt kunne jeg jo kun være enig i. Og tænkte så ikke mere over det. Havde absolut ikke gjort mig tanker om, hvordan det ville være at besøge én, som ikke længere kunne sige noget. Men nu, hvor jeg vidste med mig selv, at jeg skulle af sted, kunne jeg mærke uroen cirkulere i min krop. Lidt ligesom dengang i gymnasiet, når eksamenstiden nærmede sig – tyskeksamen, for eksempel.

Men det er altså ikke noget, man dør af, tænkte jeg. I morgen, hvor jeg har tidligt fri, kan jeg lige så godt se at komme af sted.

Straks jeg havde skiftet til min egen behagelige T-shirt, tjekkede jeg Olsens vagtplan – måske med et lille håb om, at jeg havde husket forkert og alligevel ikke havde den følgende eftermiddag fri.

Men jo, det havde jeg.

Altså i morgen, sagde jeg med fast stemme til mig selv. I morgen besøger jeg Viggo, og så må det gå, som det kan.

2

LUGTEN VAR HELT, SOM DEN PLEJEDE, allerede da jeg trådte ind i den lille forgang henne på plejehjemmet. En blanding af rengøringsmiddel og medicin, tror jeg. En lugt, som jeg vidste, ville blive endnu mere gennemtrængende i det øjeblik, jeg tog mod til mig og fortsatte ind ad de dobbelte glasdøre.

Jeg blev imidlertid stående lidt, dels for at tørre fødderne af på måtten og dels for at kaste et blik på det store maleri, der kort efter at Viggo flyttede ind, var blevet malet på de to store glasdøre fra bund til top, og som altså er ens at kigge på fra begge sider – om end spejlvendt.

Et sjovt påfund, som helt klart også morede Viggo – i hvert fald dengang, mens han stadig kunne tale og forklare mig, hvad meningen var med sådan et billede.

Se, forstår du, sagde han, når de demente får den tanke, at de vil hjem og se til konen, som altså er død og begravet for længst, eller hvis de mener, de har glemt at låse butikken, som altså er solgt for mere end tyve år siden, ja, så skal sådan et billede her af en mark med får og med et stakit foran bremse dem i deres forehavende. Og det virker faktisk, smilede Viggo. Ingen er stukket af her fra plejehjemmet, siden de døre er blevet malet – ikke det jeg ved af.

Jo, vi morede os over billedet begge to, Viggo og jeg. Og senere har jeg spekuleret over det flere gange – hvad det er, der gør, at de demente standser op. Er det selve billedet, der får dem til at tænke på noget andet? Eller er det mon, fordi

dørhåndtaget på en snild måde går i ét med en streg på stakittet? Under alle omstændigheder – ganske godt fundet på.

Men sjovt nok har det samme maleri været i stand til også at stoppe mig – altså bare ovre på den modsatte side, mens jeg står og tørrer fødderne af på måtten.

Så står jeg der og tænker, at det der får burde stå lidt anderledes. Længere nede i græsset eller i det mindste længere fremme eller tilbage. Og de buede bakkeskråninger bag græsmarken kunne også sagtens have været malet, så man fik langt bedre dybde i billedet.

Og når mine øjne så glider ned til den grønne eng med de bittesmå gule blomster, kommer jeg straks til at tænke på Birthes manganfarvede bomuldsstoffer, der lå i høje stabler i alle mulige nuancer på hyldevægen inde i stofrummet, som hun kaldte det. Og de småblomstrede i gult og grønt lå længst henne ved vinduet, lige ud for min næsetip dengang for længe siden, da jeg gik i fjerde eller femte.

Derefter står jeg som regel og kigger på hver enkelt sky på maleriets koboltblå himmel og tænker, at de skyer ligefrem råber på at blive quiltet i buede, runde former.

Og mens jeg sådan står og falder i staver, er det, som om Birthe kommer og stiller sig ved siden af mig og siger, at det her maleri kunne vi to da sagtens lave endnu bedre – altså som et billedtæppe. Og fårene, ler hun, de skal da ikke alle sammen være skinnende hvide. Får er snavsede og især under bunden.

Så står jeg der foran glasdørene og skraber med fødderne i måtten og savner Birthe, så det gør ondt fra maven og helt op halsen. Men på et tidspunkt må jeg jo holde op med at tørre fødder og tage mig sammen og skubbe døren op. Og lige i det sekund, hvor jeg tager fat i dørhåndtaget, slår den tanke mig: Jamen, hvad nu, hvis der står en dement inde på den anden side. Hvad så?

Skal jeg så bare lade som om, jeg er fåreavler og lige er kommet hjem ude fra de grønne enge og har set til fårene?

Og hvis den demente så spørger til mine får. Om lammene har det godt. Skal jeg så bare sige, at det har de, og lade som om, jeg hurtigt må lukke hegnet, så de ikke løber ud? Er det sådan, det foregår? Burde man i virkeligheden komme på besøg i et par langskaftede gummistøvler?

Nej, nu er jeg vist på vej til at tabe tråden. Og den dag, hvor jeg første gang skulle møde Viggo, efter at han havde mistet talens brug, er jeg sikker på, jeg ikke bemærkede maleriet på dobbeltdørene ret meget. Derimod husker jeg, at lugten af plejehjem forekom mig endnu mere intens end ellers, og at jeg måtte tvinge mine fødder til at flytte sig, nøjagtigt som jeg gjorde dengang i gymnasiet i eksamenstiden, hvor jeg skridtede hen ad den lange gang som en slags søvngænger og bare *måtte* forsætte helt hen til døren med det skrækkelige skilt, hvorpå der stod: *tyskeksamen*.

Jeg mener heller ikke, at jeg tænkte nævneværdigt på plejehjemmets øvrige beboere den dag. Var der kommet en dement, havde jeg såmænd nok bare lukket døren efter mig i en fart og derefter gået lige forbi uden at værdige vedkommende et blik.

Nej, den eneste, jeg tænkte på den dag, var Viggo. Hvordan ville det være at møde ham? Og var det virkelig sandt, at han også var begyndt at blive en smule dement? – Som om det ikke var nok, at han var delvis lammet. Ville han overhovedet kunne kende mig? Og ville han mon slet ikke smile, sådan som han plejede, når han så mig?

Jo, Viggo smilede, men kun med den ene side af ansigtet. Den anden halvdel var ligesom bare en slags grimasse, der hang for enden af den skæve mund.

Og så sad Viggo i kørestol. Det var jeg heller ikke forberedt på, selv om jeg naturligvis burde have kunnet regne det ud.

Et øjeblik stod jeg vist bare lige indenfor døren uden at vide, hvor jeg skulle gøre af mig selv, eller hvordan jeg skulle opføre mig. Men så rakte Viggo ud efter mig med sin raske arm, og vi gav hinanden et knus, næsten som vi plejede. Derefter gjorde han tegn til, at jeg skulle sætte mig i Birthes korstingsbroderede armstol – der, hvor jeg også havde siddet

de forrige gange, jeg besøgte ham. Og jeg husker, hvordan stolens sæde, som har en meget speciel runding, tog imod mig og fik mig til at slappe af.

Derefter pegede Viggo på sin mund og rystede på hovedet. Men straks efter kiggede han på mig med sit skæve smil, mens han pegede på sit øre. Og han nikkede opmuntrende hen til mig, hvorefter han holdt hånden bag øret som en tragt.

Så begyndte jeg naturligvis at fortælle om alt, hvad jeg kunne komme i tanker om: Om mit arbejde hos købmanden. Om skanneren ved min kasse, der snart bippede lige så meget og hurtigt som skannerne ved de andre to kasser. Men også, at det stadig var temmelig anstrengende at sidde og koncentrere sig så længe ad gangen, men at det sikkert snart blev bedre, og at jeg så ville finde Birthes symaskine frem og til at sy. Og jeg mener også, jeg fortalte ham om lejligheden – at jeg efterhånden havde fået indrettet mig ganske hyggeligt, og at det kun var støjen og lugten, jeg ikke helt havde vænnet mig til.

Men så pludselig havde jeg ikke mere at fortælle. Og det var der vel i og for sig ikke noget mærkeligt i. Det var jo sådan, mit liv var på det tidspunkt: enten oppe i lejligheden eller nede i butikken.

Så sad jeg der og følte mig helt tom i hovedet – nå, ja – faktisk som dengang i gymnasiet, når jeg var oppe i tysk.

Samtidig blev jeg jo også klar over, at jeg højst havde besøgt Viggo i fem minutter. Og hvad gjorde vi så, når det kun var mig, der kunne sige noget?

Men den bekymring kunne jeg godt have sparet mig. Næsten med det samme var det, som om Viggo selv kom i tanke om noget. Han løftede hånden og viftede med pegefingern foran sig, som om han ville sige: Åh, for resten, Cecilie, nu du er her, er der noget, jeg skal huske ...

Straks derefter fik han kørestolen til at rulle sig hen til skrivebordet. Her åbnede han den øverste skuffe og sagde samtidig nogle lyde, som jeg jo af gode grunde ikke forstod, men som alligevel fik mig til at spidse ører.

Jeg tror, det var tonefaldet. Den måde lydene kom ud af hans mund, mens han med den ene hånd gav sig til at gennemsøge skuffen. Og jeg ville have givet, jeg ved ikke hvor meget for bare denne ene gang at kunne have gættet, hvad det var, han ønskede at sige mig.

Men som sagt, jeg havde kun tonefaldet at holde mig til. Og det lød præcis, som når han og Birthe kunne gå og være rørende enige om noget en hel dag – noget, de havde besluttet sig for, som der absolut ikke kunne laves om på. Sådan og sådan skulle det være. Og sådan blev det og det, uanset hvad alle andre mennesker på denne jord ville mene om det. Det var i hvert fald den følelse, jeg sad med dér i Birthes korsstingsbroderede armstol.

Mens jeg sad og afventede situationen, husker jeg, at mine øjne også blev fanget af det store ovale familiebillede, som nu havde fået sin plads over skrivebordet, og som jeg kendte så godt fra dengang, det hang ude i huset.

Alle familiemedlemmerne smilede fra den ovale ramme ud til os, ligesom de plejede. Og jeg tænkte, at dengang det billede blev taget, kunne Viggo muligvis heller ikke gøre sig forståelig. To-tre år gammel sad han der i sine korte bukser på sin mors skød, tæt ved siden af sin far og med sine fem storesøstre siddende på gulvet foran.

Men så holdt skramlelydene fra skrivebordsskuffen op, og Viggo trak sin nu knyttede hånd til sig.

Jeg tror, han smilede og nikkede i al den tid, det tog ham at få kørestolen til at rulle hen over gulvet – hen til mig.

Og jeg tænkte, at det, han kom med i sin knyttede hånd, nok var noget, han havde fundet, som han nu glædede sig til at vise mig. Ligesom dengang, vi alle tre gik ture sammen langs havet, og han så fandt noget i strandkanten – noget sjældent – et virkeligt fund. Her skal du se, Cecilie ... her skal du se! Men hvad kunne der være at finde på et plejehjem? Nej, det måtte være noget andet. Noget, han havde haft længe, og som han så var kommet i tanker om, han ville vise mig.

Det var det på en måde også. Men det var mere end det. Og det kom fuldstændig bag på mig.

Efter at Viggo med adskillige rul frem og tilbage havde fået kørestolen bakset ind ved siden af stolen, hvor jeg sad, rakte han sin knyttede hånd over til mig og gjorde tegn til, at han ville give mig noget.

Og hvad skulle jeg have gjort? Gemt hænderne på ryggen? Nej, det ville da aldrig falde mig ind.

Så lå nøglen pludselig i min hånd. Og jeg fornemmede med det samme en slags rådvildhed. At der var ved at ske noget, som på en eller anden måde ikke var rigtigt. Noget, der ikke hørte sig til, og som måske havde med Viggos begyndende demens at gøre, og som jeg burde afværge med det samme.

Jeg ville også have spurgt ham og protesteret og forsøgt at finde ud af meningen, men det fik jeg bare slet ikke lejlighed til.

Før jeg fik sagt et eneste ord, tog Viggo omkring min hånd og lukkede den om nøglen. Han klappede hånden og vendte derefter sin egen håndflade ned imod den, mens han ihærdigt gjorde, hvad han kunne for at bevæge læberne og sige, hvad han så gerne ville.

Jeg er næsten sikker på, at mit navn var en del af de mange lyde. Jeg er sikker på, det var alle s-lydene i Cecilie, der fik hans mundvand til at løbe over, hvorefter han møjsommeligt fik drejet sig så meget i stolen, at han kunne få sit store, ternede lommetørklæde fisket frem af den højre bukselomme.

Og så var det, mens Viggo sad der og tørrede sig om munden, at jeg fik øje på bukselommen, der stod en smule åben, og jeg troede, jeg var smart, og at jeg helt ubemærket kunne liste min hånd over og stikke nøglen ned i lommen, og at Viggo derefter ville glemme alt om den.

Men næ nej, sådan løber man ikke om hjørner med en forhenværende skoleleder. Det er også derfor, jeg tror, at hans demens ikke var ret fremskreden på det tidspunkt. Men det er jo kun, hvad jeg tror. Og et præcist svar får jeg sikkert aldrig.

Det næste, der skete, kom i den grad bag på mig – så meget, at jeg ikke nåede at reagere, før det var for sent. Jeg sad bare der ligesom fanget i en slags fælde og kunne hverken gøre fra eller til.

Men senere kunne jeg jo regne ud, at Viggos hånd efter at have været nede i lommen med lommelærklædet ikke kom tomhændet op. Mens jeg sad og kiggede mig omkring i stuen i håb om at kunne finde på noget mere at tale om, ja, så havde Viggos hånd været oppe forbi min skjortebluses åbentstående krave.

Med ét mærkede jeg nøglen dumpe ned og blive liggende præcis midt i min bh. Og jeg blev så overrasket, at jeg helt automatisk slog hånden for brystet og sagde: Nej! Viggo.

I samme øjeblik stod en af de ansatte på plejehjemmet – Karen eller hvad hun nu hedder – pludselig i den åbne dør og kiggede på os med underlige øjne. Og jeg så, hvordan Karen tog en dyb indånding, hvorefter hun med faste skridt kom hen imod os og derefter satte sig ned på hug foran Viggo.

Viggo, sagde hun med høj stemme. Viggo, nu tror jeg, du skal komme med mig ned i terapien. Ja, jeg kom netop for at hente dig.

Uden at vente på svar rejste hun sig og gik om bag kørestolen, alt imens hun nikkede som i en slags fortrolighed i retning af mig. Og før jeg fik sagt et ord, havde Karen skubbet Viggo foran sig ud ad døren. Og jeg – ja, hvad kunne jeg gøre andet end at rejse mig og følge efter.

Lidt nede af gangen stillede Karen kørestolen fra sig og vendte så med hurtige skridt tilbage til mig, hvorefter hun med en rivende ordstrøm forklarede, at de demente til tider godt kunne blive sådan lidt for nærgående. Og at det helt var op til mig, hvorvidt jeg ønskede at besøge ham. Især da jeg jo ikke var i familie eller noget. Og at jeg desuden skulle vide, at så snart jeg var ude af syne, havde Viggo såmænd glemt alt om, at jeg havde været der.

Med et rask tag lukkede hun døren ind til Viggos stue og forsvandt så med kørestolen foran sig ned ad gangen, uden at jeg så meget som fik sagt farvel eller noget.

Et øjeblik tænkte jeg, om jeg kunne tillade mig at smutte tilbage ind på Viggos stue og lægge nøglen på plads i skrivebordsskuffen. Men så var det, jeg ud af min højre øjenkrog bemærkede, at døren til stuen overfor Viggos stod på vid gab, og at der vist stod nogen derinde og iagttog mig. Og det gjorde der så også. På den anden side af døråbningen stod en ældre kvinde og støttede sig til sit gangstativ.

Jeg tror aldrig, jeg har set et menneske med så mange rynker i ansigtet. Huden var som et stykke tyndt silkestof, rynket sammen på kryds og tværs i bittesmå folder og med nydelige draperinger under begge øjne.

Ja, undskyld jeg blander mig, lød det fra det silkestofflige ansigt, mens et par store, brune knapøjne først kiggede på mig og dernæst kastede et blik ned ad gangen. Men det har Karen altså slet ikke ret i ... ikke efter min mening i hvert fald. Viggo har helt bestemt glæde af at få besøg. Jeg kan jo se det på hans ansigt længe efter, at nogle har været her. Måske kan han ikke huske alt, hvad du har siddet og fortalt ham, men ... ja, glæden står altså skrevet i hans ansigt længe efter.

Og for resten ..., fortsatte hun med et lille nik, ... så ved jeg godt, hvem du er. Du er Cecilie ... ikke?

Kvinden lagde smilende hovedet på skrå, og det fik hver eneste rynke til at forskubbe sig til nye mønstre i hendes ansigt.

Jo, nikkede jeg og fik vist også sendt et lille smil tilbage til hende.

Og jeg hedder Rosa, sagde hun og rakte hånden frem. Og det glæder mig virkelig at møde dig. Ja, for Birthe og Viggo har jo fortalt mig om dig. De kunne slet ikke lade være ... så glade som de var, hver gang du havde besøgt dem. Og nu skal du endelig bare blive ved.

På det tidspunkt havde Rosa fået gangstativet skubbet foran sig, helt ud så det stod på tværs over gangen. Og først nu

så jeg, hvor stor hun egentlig var. At det ikke kun var hendes ansigt, der lå i folder. Huden på hendes ankler lå i en stor, blød fold helt frem over skoene. Men jeg så også med det samme, at hun var pænt klædt på. Sort nederdel og sort løsthængende striktrøje og med et stort, nydeligt sjal i rosa og lilla farver, der nåede godt ud over begge skuldre.

Det sjal passer til navnet, tænkte jeg. Og mens jeg stod der og ikke rigtigt kunne komme nogen vegne på grund af gangstativet, følte jeg med ét en stærk trang til at fortælle Rosa om nøglen. Jeg ved ikke hvorfor. Sådan havde jeg det bare.

Men så tog Rosa mig til fange med sine brune knapøjne.

Ja, jeg er her altså kun på grund af mine ben, sagde hun og nikkede fortroligt. *Kun* på grund af benene. Men nu har de sat mig på diæt, og det er allerede begyndt at hjælpe. Jeg er virkelig begyndt at kunne gå igen.

For ligesom at vise mig, at det var sandt, tog hun et rask tag i gangstativet og begyndte at gå ned imod udgangen sammen med mig. Svingede sig frem, først med den ene side og så med den anden, idet hun lod skosålen svæve lavt i en bue hen over linoleumsgulvet.

Nej, havde det ikke været for de ben, fortsatte hun, havde jeg sandelig ikke opholdt mig her. Jeg er trods alt kun lige fyldt firs.

Vi var nu nået helt ned til de to glasdøre. Og Rosa stillede sig ved den venstre side af fåremarken og smilede til mig.

Må jeg spørge, hvor gammel du er?

Tyve, sagde jeg.

Tyve, gentog hun, mens alle smilerynkerne endnu engang blev til et virvar af nye mønstre i det silkeagtige ansigt.

Jamen, så kunne du jo næsten have været mit oldebarn ... ja ... jo, det kunne du godt.

I nogle sekunder lod Rosa blikket glide ind langs de grønne enge – helt ud til horisonten.

Jo, nikkede hun og sendte mig endnu et smil, du kunne godt have været mit oldebarn.

Jeg smilede tilbage, mens jeg lagde hånden på dørhåndtaget langs det brune stakit.

Men nu ..., sagde jeg, ... nu må jeg vist ...

Ja, det må du, nikkede hun. Du må ud og nyde solen på dine unge, friske ben. Men kom endelig snart igen, Cecilie.

Måden hun sagde det på, fik det til at lyde, som om hun havde kendt mig længe. Hvad hun jo på en måde også havde. Og idet jeg lænede mig frem og skubbede den ene halvdel af fåremarken til side, mærkede jeg en let berøring på min skulder ledsaget af et: Farvel Cecilie.